

Subjektivni činilac u izgradnji oružanih snaga

Od organizacije unutrašnjeg života svakog kolektiva, od toga kakvi su u njemu međuljudski odnosi u najvećoj mjeri zavisi i njegova akciona sposobnost. Vojni kolektivi, dakako, ne mogu u tome biti izuzetak. Za njih važi sve ono što je relevantno i za svaku drugu sredinu bez obzira na to što su zakoni i druge mjere prinude za vojna lica nešto oštiri.

Predmet naše pažnje neće biti mjere prinude niti rezultati koji se na taj način postižu. Više nas interesuje mjesto i uloga vojničkog kolektiva kao faktora moralno-političkog vaspitanja, zapravo, sve ono što vojnik i starješina kao slobodne i odgovorne ličnosti svjesno čine i što mogu postići u uslovima subordinacije i produbljavanja drugarskih i međuljudskih odnosa. Jer, samo takva sredina koju svi osjećaju kao svoju i koja će biti jednako bliska i draga svakom pojedincu može da afirmiše njihove individualne vrijednosti i spriječi svaki pokušaj obezvrijeđivanja ljudske ličnosti. U našoj armiji se neprekidno ulažu naponi da vojnički kolektivi budu upravo takvi. Stoga i treba naglasiti da je organizacija unutrašnjeg života pripadnika Armije oduvijek bila podsticaj za svestranu aktivnost, počev od vojnika i građanskih lica na službi u JNA do najviših starješina.

Vojnik i starješina su bliski suradnici u izvršavanju svakodnevnih obaveza i zadataka. Oblačeći vojničku uniformu, naš čovjek — samoupravljač se, u stvari, samo privremeno »premješta« s jednog na drugo radno mjesto nastavljajući i dalje da radi na veoma značajnim i vrlo odgovornim društvenim poslovima. To je, u suštini, neophodna i vrlo značajna etapa u ukupnom radnom vijeku svakog našeg čovjeka. Takvo shvatanje vojničkog poziva odlučujuće utječe na ukupno vojničko ponašanje i na njegov odnos prema zadacima i obavezama koje izvršava.

S druge strane, starješina se s punim uzajamnim povjerenjem postavlja prema takvoj slobodnoj i odgovornoj ličnosti. Na taj način stvara se kvalitativno novi odnos u kojem izrazi »nadređeni« i »podređeni« gube svaki smisao, odnosno izostaju sve pojave drila i maltretiranja, kao i pokušaji takozvanog »zabušavanja« i »izvlačenja« od svakodnevnih vojničkih obaveza.

Vojnik i starješina su u cjelini prožeti istim težnjama. Radeći na istim zadacima koje im postavlja socijalističko samoupravno društvo, oni postaju bliski, iskreni suradnici, koji svjesno udružuju radne napore radi postizanja što veće efikasnosti i kvaliteta. Pri tome vojnik nije samo izvršilac naređenja, čovjek »slijepe poslušnosti«. On je kreativna, duboko svjesna i motivisana ličnost, koja kroz mnogo-brojne oblike aktivnosti doprinosi borbenom osposobljavanju i stalnom napretku jedinice, odnosno Armije u cjelini. Takav odnos ne samo da ne povređuje osnovne principe subordinacije i jednostarješinstva na kojima se zasniva naša suvremena armija, već daje kvalitetno novi smisao i sadržaj ukupnom armijskom životu i radu. Zbog toga je naša armija samoupravljača i nikada nije bila niti može biti otuđeni dio društva.

Razumije se da u takvoj, izuzetno povoljnoj atmosferi, u kojoj su rad i zalaganje, odgovornost i svjesna disciplina, osobenosti svakoga pojedinca, do punog izražaja dolaze sve ljudske vrline, stvaralačke sposobnosti i inicijativa. Istovremeno, u takvim odnosima pojedine slabosti ljudi postaju lakše uočljive, pa su svi činioci armijske izgradnje u mogućnosti da na njih blagovremeno i vaspitno djeluju. Sve to potvrđuje da naš vojnik nije i da ne može biti otuđena ličnost, već čvrsto opredjeljena ličnost kojom se ni u jednoj situaciji ne može manipulirati. S obzirom na takav položaj i ulogu koju mu je naše samoupravno društvo dalo, vojnik naše armije ne može da bude indiferentan prema onome što se u njegovoj sredini događa, već za sve to djeli punu odgovornost sa svim članovima kolektiva i svojim starješinama.

Organizator i nosilac takvih stremljenja u Armiji nesumnjivo je organizacija Saveza komunista koja, pored ostalog, unutar vojnih kolektiva djeluje kao koheziona snaga. Stvaranje idejnog i političkog jedinstva vojnih jedinica, puna afirmacija vojnike ličnosti, neprekidno produbljivanje međuljudskih odnosa između vojnika i starješina zadaci su organizacije Saveza komunista. U tom pogledu komunisti su uvijek služili ličnim primjerom doprinoseći monolitnosti vojničkih kolektiva i njihovoj spremnosti za najveća pregnuća.

Danas većina mladih ljudi koji dolaze u Armiju prvi put napuštaju roditeljski dom. Zbog toga im se u periodu prilagođavanja armijskom životu posvećuje puna pažnja i razumjevanje.

Međutim, nije se ostalo samo na tome da se stvori povoljna atmosfera i takvi međuljudski odnosi koji neprekidno podstiču na aktivnost. Neprekidno se, naime, iznalaze i novi akcioni oblici kako bi stvaralačke sposobnosti i opšti polet vojnika i starješina prerasli

u materijalnu snagu i usmjerili u željenom pravcu. Riječ je o mnogobrojnim savjetima, komisijama, odborima, vojničkim kolektivima i slično, koji već godinama djeluju u Armiji i čiji su članovi vojnici i starješine. U tako organizovanom radu za stalni napredak svake jedinice i ustanove u Armiji ne može biti neaktivnih i neodgovornih, a tim što je odgovornost ljudi na većem položaju, po pravilu, uvijek veća.

U prirodi je čovjekovoj želja da nešto znači i da se na njega računa. Zato svaki čovjek teži da što bolje opravda povjerenje koje mu se ukazuje. Time se upravo i mogu objasniti sve veći rezultati u izgradnji naše armije.

Razdoblje između Desetog i Jedanaestog kongresa SKJ bilo je veoma plodno u svakom pogledu, pa i na planu jačanja našeg odbrambenog sistema. Takav trend se i dalje nastavlja. Saznanje da je izgradnja oružanih snaga i svih drugih komponenata našeg odbrambenog sistema pravo i dužnost svakog našeg građanina i da ništa ne može spriječiti našega čovjeka — samoupravljača da svim sredstvima koja mu stoje na raspolaganju brani cjelokupnost i teritorijalni integritet SFRJ, osnov je moralno-političke svijesti svih pripadnika oružanih snaga.

Jedinstvo naroda i Armije takođe je tekovina našeg NOR-a i revolucije, kvalitetna odlika i trajno obilježje daljeg razvoja oružanih snaga. Poznato je kako se to jedinstvo ostvarivalo, počev od stvaranja JNA, pa do njenog izrastanja u modernu oružanu snagu jugoslovenskih naroda i narodnosti, koja je zadržala svoj revolucionarni i narodni karakter. Naša armija je zajednička oružana sila svih naših naroda i narodnosti — armija samoupravljačkog društva. Zbog toga je svaki položaj koji bi se suštinski razlikovao od onoga koji je čovjek do tada imao u društvu i koji bi ograničavao individualnu slobodu i stvaralačke sposobnosti pojedinca potpuno stran i neprihvatljiv u armijskoj strukturi. U našu armiju se danas regrutuju idejno-politički zreli i opredjeljeni mladi ljudi. To više nisu kao nekad nepismeni ili polupismeni mladići, već otresiti, školovani i spremni da za kratko vrijeme ovladaju i najsloženijim borbenim sredstvima i suvremenom ratnom tehnikom. Takvi ljudi su, bez obzira gdje se nalaze, nosioci samoupravne svijesti i odgovornosti. Oni se domaćinski i brižljivo odnose prema poslovima koji su im povjereni. Razumije se, život i rad u Armiji su specifični samo u onoj mjeri u kojoj to nalažu neminovna pravila i propisi zbog posebnosti organizacione strukture i prirode oružanih snaga uopšte.

Činjenica da su i sve starješine u našoj armiji regrutovane iz redova najširih slojeva naroda ima poseban značaj za neprekidno stvaranje i produbljivanje zdravih međuljudskih odnosa u vojnim kolektivima. To važi kako za ratne starješine, tako i za sve starješine školovane u poslijeratnom periodu. Upravo zbog toga što ih ne dijele različiti interesi i što su im osnovni zadaci i krajnji ciljevi istovjetni — vojnik i starješina naše armije su veoma bliski drugovi i saradnici u izvršavanju svih obaveza i zadataka. Kao takva, Jugoslovenska narodna armija, kako je to jednom prilikom istakao i drug Tito, svojom monolitnošću, visokom borbenom spremnošću i čvrstim moralno-političkim jedinstvom neprekidno pozitivno utječe na sva društvena kretanja u nas.

Pripadnici Armije su i graditelji zemlje. Oni aktivno i neposredno učestvuju u mnogim poduhvatima koji se tiču privrednog razvoja zemlje; učestvuju u spasavanju ljudi i imovine od raznih elementarnih i drugih nepogoda; aktivno se uključuju u političke i kulturne akcije i manifestacije društva i slično. No, najvažnije je što naša armija organizovano školuje i osposobljava mlade ljude za razne društvene djelatnosti i što ih moralno i politički vaspitava. Svake godine se u privredu i društvo vraćaju hiljade osposobljenih šofera, auto-mehaničara, traktorista, kuvara, pekara, telefonista, telegrafista, bolničara i drugih profesija. Mlad čovjek iz Armije izlazi u pravom smislu zreo. Svaki od njih je bogatiji za dragocjeno životno iskustvo, vojnostručno i politički osposobljen za odbranu zemlje.

Zbog svega toga se za vojnika koji odsluži vojni rok s pravom kaže: to je drugi čovjek. No, ti mladići i dalje ostaju vojnici. Oni se, nakon izlaska iz Armije, uključuju i aktivno djeluju u jedinicama teritorijalne odbrane, civilne zaštite ili u drugim odbrambenim strukturama. Mnogi od njih, zahvaljujući stečenim vojnostručnim i političkim znanjima, postaju nastavnici i aktivno sudjeluju u obuci i pripremi stanovništva za odbranu zemlje.

U tim korelacijama društvo — Armija, u neprekidnom strujanju ideja, iskustava i najraznovrsnije saradnje i pomoći u oba pravca, u njihovoj zajedničkoj odgovornosti za odbranu zemlje, izražava se i neraskidivo jedinstvo naših naroda i narodnosti sa svojom armijom. Pri tome treba posebno naglasiti da je vodeća idejno-politička uloga Saveza komunista u Armiji nezamjenljiva.

Temelji naše koncepcije opštenarodne odbrane zasnivaju se na ljudskom faktoru. Tle gdje ljudska noga ne stane ne može biti ni okupirano niti oslobođeno. Čovjek je bio i ostaje odlučujući činilac borbe i pobjede, pri čemu tehnika može samo da olakša njegove

napore, ali ne i da ih zamjeni. To se pokazalo i u NOR-u i našoj socijalističkoj revoluciji, gdje su goloruki borci, čvrsto rješeni da oslobode svoju zemlju, otimali od neprijatelja sve što im je bilo potrebno za pobjedu.

Pri tome smo duboko svjesni realnosti da nas industrijski razvijenije i ekonomski jače zemlje mogu prevazići količinom i kvalitetom ratne tehnike, ali zato nijedan agresor ne bi mogao na našem ratištu imati toliko i tako kvalitetnih boraca kakve imamo mi.

Na tim saznanjima izgrađena je naša koncepcija i doktrina opštenarodnog odbrambenog rata. Marksova teorija »o naoružanom narodu«, čija je osnovna deviza: svaki građanin-vojnika, svaki vojnika-građanin, te bogata iskustva iz našeg narodnooslobodilačkog rata, visoka svijest i odgovornost naših radnih ljudi i građana, čvrsto jedinstvo naroda i narodnosti naše socijalističke samoupravne Jugoslavije i njihova odlučnost da svim sredstvima brane svoju slobodu i teritorijalni integritet zemlje — temelji su koncepcije opštenarodne odbrane i društvene zamozaštite. Ona je sveobuhvatna u toj mjeri da se, na osnovu doktrine, strategije i taktike, svi naši građani mogu uključiti u oružanu borbu, kao i u druge oblike borbe i otpora. Mali je broj onih koji se ni na jedan način ne bi mogli suprotstaviti agresoru. Potvrdu za to nalazimo u našem narodnooslobodilačkom ratu u kojem su i staro i mlado, i muško i žensko aktivno doprinosili pobjedi nad neprijateljem. Ne može biti pobijeđen narod koji je jedinstven i čvrsto riješen da brani svoju slobodu i nezavisnost — upozorava drug Tito. To je potvrdila i naša i mnoge druge revolucije u svijetu.

Prema našem Ustavu niko nema pravo da potpiše kapitulaciju ili da prizna okupaciju zemlje ili pojedinih njenih dijelova. A to znači da borba i otpor ne bi prestajali i u slučaju da neki dijelovi zemlje, zbog nadmoćnosti neprijatelja na tom pravcu, budu privremeno zaposjednuti. Bezizlaznih situacija, dakle, nema. Naši ljudi su toga svjesni i oni se danas u miru pripremaju i osposobljavaju tako da mogu da se bore u sastavu većih i manjih jedinica i pojedinačno.

Ništa nije i ne može biti ravno slobodi. Zato je i njena cijena uvijek tako visoka, a naš čovjek je toga duboko svjestan. On je danas subjektivni činilac u izgradnji oružanih snaga i sveukupnim priprema cjelog društva za odbranu, pri čemu su jedinstvo, visoka svijest i moral najizraženiji kvaliteti.